

vel proloqui, & tantam hominum frequentiam videre, à proposito monachorum & à quiete, aliena sunt. Aut enim videmus ad nos venientes, & silentium perdimus, aut si non videmus, superbiam arguimur. Interdum ut visitantibus reddamus vicem, ad superbas fores pergitur. Inter linguas rodentium ministrorum, postes ingredimur deauratos. In Christi verò villa, ut supra diximus, tota rusticitas est; extra Psalmos silentium est. Quocumque deverteris, arator stivam tenens alleluia decantat. Sudans messor Psalmis se avocatur; & curva attondens vites falce vinitor aliquid Davidicum canit. Hæc sunt in hac Provincia carmina; hæc, ut vulgò dicitur, amatoriam cantiones. Vale.

HIERONIMUS AD EUSTOCHIUM

de acceptis ab ea munusculis.

Argumentum Epistolæ.

Eustochium in natali D. Petri quædam misit ad D. Hieronymum; ea mystica interpretatione trahit ad morum institutionem.

Parva specie, sed charitate sunt magna, munera accepisse à virgine, armillas, epistolam, & columbas. Et quoniam mel in Dei sacrificiis non offertur, nimia dulcedo arte mutata est, & quadam, ut ita dicam, piperis austeritate condita. Apud Deum enim nihil voluptuosum, nihil tantum suave placet, nisi quod in se habet mordacis aliquid veritatis. Pascha Christi cum amaritudinibus manducatur. Festus est dies, & natalis beati Petri: festivius est solito

condiendus: ita tamen, ut Scripturarum cardinem jocularis sermo non fugiat; nec à præscrito palæstræ nostræ longius evagemur. Armillis in Ezechiele ornatur Jerusalem. Baruch epistolam accipit ab Jeremia. In columbæ specie Spiritus Sanctus allabatur. Itaque, ut te aliquid & piperis mordeat, & pristini libelli etiam nunc recorderis; cave, ne operis ornamenta dimittas, quæ verè armillæ sunt brachiorum, ne epistolam pectoris tui scindas, quam à Baruch traditam novacula Rex prophanus incidit, ne ad similitudinem Ephraim per Ossee audias: facta es insipiens, ut columba. Nimium, respondebis, austerè, & quod festo non convenient diei. Talibus ipsa muneribus provocasti, dum dulcibus amara sociata sunt, & à nobis paria recipies: laudem amaritudo comitabitur. Verùm ne videar dona minuisse, accepimus & canistrum cerasis refertum, talibus, & tam virginali verecundia rubentibus, ut ea nunc à Lucullo delata existimarim. Siquidem hoc genus pomi, Ponto & Armenia subjugatis, de Cerasunto primus Romam pertulit. Undè & de patria arbor nomen accepit. Igitur quia in Scripturis canistrum ficis plenum legimus, cerasa verò non est; invenimus in eo, quod allatum est, id quod allatum non est, prædicamus; opramusque te de illis pomis fieri, quæ contra templum Dei sunt, & de quibus Deus dicit: quia bona, bona valdè. Nihil quippè Salvator medium amat. Et sicuti frigidum non refugiens, calidis delectatur, ita tepidos in Apocalypsi evomere se loquitur, undè nobis sollicitius providendum est, ut solemnem diem, non tam ciborum abundantia, quam spiritus exultatione celebremus. Quia valdè absurdum est, nimia saturitate velle honorare Martyrem, quem scimus Deo placuisse jeju-

niis. Ita tibi semper comedendum est, ut cibum & oratio sequatur, & lectio. Quod si aliquibus displicet, Apostoli verba cantato: Sic adhuc hominibus placerem, Christi ancilla non essem.

HIERONYMUS AD MARCELLAM,
de acceptis munusculis.

Argum. Epistolæ.

Xeniola missa à Marcella sibi, & Paula, filiaque huius, per jocum interpretatur allegoricè.

UT absentiam corporum, spiritus confabulatione solemur, facit unusquisque quod prævalet. Vos dona transmittitis, nos epistolas remittimus gratiarum. Ita tamen ut quia vellatarum virginum munus est, aliqua in ipsis munusculis esse mysteria demostremus. Saccus orationis signum, atque jejunii est stella, ut foras pedes virgo non moveat. Cerei, ut accenso lumine sponsi expectentur adventus. Calices mortificationem carnis ostendunt, & semper animum ad martyrium præparatum. Calix quippè Domini inebrians quàm præclarus est! Quod autem & matronis offertis muscaria parva, parvis animalibus eventilandis; elegans significatio est, debere luxuriam cito restinguere, quia muscæ morituræ, oleum suavitatis exterminant. Hic typus sit virginum, hæc figura matronarum. Nobis autem, licet in perversum, munera vestra conveniunt: sedere aptum est otiosis, in sacco jacere pœnitentibus; calices habere potantibus. Licet, & propter nocturnos metus, & animos

semper malo conscientia formidantes, cereos quoque accendisse sit gratum.

HIERONYMUS AD PAULUM CONCORDIENSEM.

Argumentum Epistolæ.

Paulum Concordiensem centesimum agentem annum, tamen adhuc integro, virentique corpore laudat, & libros, aliquos ab eo petit commodatos: est & festivus, nec minus Sanctis epistola hæc plena locis.

HUMANÆ vitæ brevitatis damnatio delictorum est. Et in ipso sæpè lucis exordio, mors sequuta nascentem, labentia quotidie in vitium sæcula profertur: Nam cum primum paradisi colorem viperinis nexibus præpeditum, coluber deduxisset ad terras, æternitas mortalitate mutata, in nongentos & eo amplius annos, secunda quodammodo immortalitate maledicti hominis distulerat elogium. Exinde paulatim, recrudescente peccato, totius orbis naufragium gigantum adduxit impietas. Post illud (ut ita dixerim) purgati baptisma mundi, in breve tempus hominum vita contracta est. Hoc quoque spatium, scelèribus nostris semper contra divina pugnantibus, penè perdidimus. Quotus enim quisque aut centenariam transgreditur; ætatem aut non ad eam sic pervenit, ut pervenisse pœniteat? secundum quod in libro Psalmorum Scriptura testatur: Dies vitæ nostræ septuaginta anni; si autem multum, octoginta; quicquid reliquum est, labor & dolor. Quorsum, ais, ista tam alto repetit principio, & ita procul cœpta, ut meritò, quis Hotatiano de no-

bis possit sale ludere: * *Et gemino bellum Trojanum orditur ab ovo?* Videlicet ut senectutem tuam, & caput ad Christi similitudinem candidum dignis vocibus prædicemus. Ecce jam centenus ætatis circulus volvitur, & tu semper præcepta Domini custodiens, futuræ beatitudinem vitæ per præsentia exempla meditaris. Oculi puro lumine vigent, pedes imprimunt certa vestigia, auditus penetrabilis, dentes candidi, vox sonora, corpus solidum & succi plenum, cani cum rubore discrepant, vires cum ætate dissentiunt. Non memoriæ tenacitatem, ut in plerisque cernimus, antiquior senecta dissolvit. Non callidi acumen ingenii frigidus sanguis obtundit, non contractam rugis faciem arata frons exasperat. Non denique tremula manus per curvos ceræ tramites errantem stylum dicit. Futuræ nobis resurrectionis virorum in te Dominus ostendit, ut peccati sciamus esse, quod cæteri adhuc viventes præmoriuntur in carne; justitiæ, quod tu adolescentiam in aliena ætate mentiris. Et quamquam multis istam corporis sanitatem, etiam peccatoribus evenire videamus, tamen illis hoc diabolus ministrat, ut peccent; tibi Dominus præstat, ut gaudeas. Doctissimi quique Græcorum, de quibus pro Flacco agens luculenter Tullius ait: Ingenita levitas, & erudita vanitas Regum suorum, ac Principum laudes, accepta mercede dicebat. Hoc ego nunc faciens, pretium posco pro laudibus. Et ne putes modica esse, quæ deprecor, margaritum de Evangelio postularis. Eloquia Domini, eloquia casta, argentum igne examinatum, probatum terræ, purgatum septuplum, scilicet commentarios Fortunatiani, & propter notitiam persequutionum, Au-

* *Horat. in arte poetica.*

relii Victoris historiam, simulque epistolas Novatiani, ut dum schismatici hominis venena cognoscimus, libentius sancti Martyris Cypriani bibamus antidotum. Misimus interim te tibi, id est, Paulo seni Paulo seniore: in quo propter simpliciores quoque multum in deijciendo sermone laboravimus. Sed nescio quomodo etiam si aqua plena sit, tamen eundem odorem lagena servat, quo dum rudis esset, imbuta est. Si hoc munusculum placuerit, habemus etiam alia condita, quæ cum plurimis orientalibus mercibus ad te, si Spiritus Sanctus afflaverit, navigabunt.

HIERONYMUS AD MARCELLAM
de agrotatione Blasilla.

Argumentum Epistolæ.

Blasilla Paulæ filia, mortuo marito, admonita valida febre totam se ad Christum convertit, & Monacham profiteri cepit, non sine magna invidia, & oblatratione cognatorum, quorum obiretationibus hic respondet D. Hieronymus.

A Braham tentatur in filio, & fidelior invenitur, Joseph in Ægypto venditur, ut patrem pascat, & fratres. Ezechias vicina morte terretur, ut fusus in lacrymas, quindencim annorum spatium ei proteletur ad vitam, Petrus Apostolus Domini passione concutitur, ut amarè flens, audiat: Pasce oves meas. Paulus lupus rapax, & Benjamin adolescentior in extasi cæcatur, ut videat; & repentino tenebrarum horrore circumdatus Dominum vocat, quem dudum

ut hominem persequeretur. Ita & nunc, mi Marcella, Blæsillam nostram vidimus ardore febrium per triginta ferme dies jugiter æstuasse, ut sciret rejiciendas delicias corporis, quod paulo post vermibus exarandum sit. Venit & ad hanc Dominus Jesus, tetigitque manum ejus, & ecce surgens ministrat ei. Redolebat aliquid negligentiae, & divitiarum fasciis colligata in sæculi jacebat sepulchro. Sed infremuit Jesus, & conturbatus in spiritu clamavit dicens: Blæsilla, veni foras. Quæ vocata surrexit, & egressa cum Domino vescitur: Judæi minentur, & tument, quærant occidere suscitatum, soli Apostoli gloriantur. Scit se vitam suam ei debere, qui reddidit; scit se ejus amplexari pedes, cujus paulo ante judicium pertimescebat. Corpus pene jacebat exanime, & anhelos artus mors vicina quatiebat. Ubi tunc erant auxilia propinquorum? Ubi verba omni inania fumo? Nihil tibi debet, ò ingrata cognatio, quæ mundo periit, & Christo revixit. Qui Christianus est, gaudeat: qui irascitur, non se esse indicat Christianum. Vidua, quæ soluta est vinculo maritali, nihil necesse habet, nisi perseverare. At scandalizat quempiam vestis fuscior. Scandalizat Joannes, quo inter natos mulierum major nullus fuit, qui Angelus dictus, ipsum quoque Dominum baptizavit, qui camelorum vestitus tegmine, zonâ pelliceâ cingebatur. Cibi displicent viliores? Nihil vilius est locustis. Illæ Christianos oculos scandalizent potius, quæ purpurisso, & quibusdam fucis ora, oculosque depingunt: quarum facies gypseæ, & nimio candore deformes idola mentiuntur. Quibus si fortè improvidens lacrymarum stilla eruperit, sulco defluit: quas nec numerus annorum potest docere,

quod vetulæ sint, quæ capillis alienis verticem struunt, & præteritam juventutem in rugis anilibus poliunt, quæ denique ante nepotum gregem trementes virgunculæ componuntur. Erubescat mulier Christiana, si naturæ cogit decorem, si carnis curam facit ad concupiscentiam, in qua qui sunt, secundum Apostolum, Deo placere non possunt. Vidua nostra ante morosius ornabatur, & die tota quid sibi deesset, quærebat ad speculum. Nunc loquitur confidenter: Nos autem omnes revelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur, à gloria in gloriam, quasi à Domini spiritu. Tunc crines ancillulæ disponebant, & mittellis crispantibus vertex arctabatur innoxius: nunc neglectum caput scit tibi tantum sufficere, quod velatur. Illo tempore plumarum quoque dura molities videbatur, & in extructis thoris jacere vix poterat. Nunc ad orandum festina consurgit, & tinnulla voce cæteris alleluia præripiens, prior incipit laudare Dominum suum. Flectuntur genua supra nudam humum, & crebris lacrymis facies psimmithio, * ante sordidata purgatur. Post orationem Psalmi concrepant, & laxat cervix poplites vacilantes, in somnumque vergentes oculi, nimio mentis ardore vix impetrant ut quiescant. Pulla tunica, minus cum humi jacuerit, sordidatur. Soccus vilior, auratorum pretium calceorum egentibus largitur. Cingulum non auro, gemnisque distinctum est, sed laneum, & tota simplicitate purissimum, & quod possit, magis astringere vestimenta, quàm scindere. Si huic proposito invidet scorpius, & sermone blando de vita rursum arbore comedere persuadet

* Lat. *Cerusa*.

suadet, illidatur ei pro solea anathema, & in suo moriente pulvere dicatur: Vade retro Sathana, quod interpretatur, adverse. Adversarius quippè Christi est, & Antichristus, cui præcepta displicent Christi. Ora te, quid tale unquam, tale Apostoli, fecimus, ut meritò scandalicerentur? Patrem senem cum navicula, & reti dimittunt. Publicanus à telonio surgit, & sequitur Salvatorem; volens discipulus reverti domum, & suis ante renuntiare, Magistri voce prohibetur. Sepultura non datur patri; & pietatis genus est, impium esse pro Domino. Nos quia serica veste non utimur, monachi judicamur; quia ebrii non sumus, nec cachinno ora dissolvimus, continentibus vocamur, & tristes. Si tunica non canduerit; statim illud è trivio, Impostor & Græcus est. Cavillentur vafriora licet, & pingui aqualiculo fartos* circumferant homines: Blæsilla nostra ridebit, nec dedignabitur loquacium ranarum audire convitia, cum Dominus ejus dictus sit Beelcebub.

* *Aqualiculum* ventrem vocat: *fartos* autem *pingui aqualiculo* obesos, qui macie derisa, à scelestis gulosisque commendabantur.

HIERONYMUS AD PAULAM

super obitu Blæsillæ filiæ.

Argumentum Epistolæ.

Paule primogenita filia septimo post nuptias mense maritum amisit, deinde periit, & ipsa nomine Blæsilla, maternæ aviæ vocabulum referens. Hujus obitum intemperantius, ac sine fine plorantem Paulam Hieronymus consolatur, atque etiam acriter objurgat, ostendens non esse Christianorum tantopere deflere bene vita functos. In ipsius autem epitaphio Paulæ vitium hoc illi tribuit Hieronymus, quod impensissimè dilexerit filios suos.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo: non ut Jeremias ait, vulneratos Populi mei, nec ut Jesus miseriam Jerusalem; sed plorabo sanctitatem, misericordiam, innocentiam, castitatem, plorabo omnes pariter in unius morte defecisse virtutes: non quòd lugenda sit illa, quæ abiit, sed quòd nobis impatientius sit dolendum, qui talem videre desivimus. Quis enim siccis oculis recordetur, viginti annorum adolescentulam tam ardentem fide Crucis levasse vexillum, ut magis amissam virginitatem, quàm mariti doleret interitum? Quis sine singultibus transeat orandi instantiam, nitorem linguæ, memoriæ tenacitatem, acumen ingenii? Si Græcè loquentem audisses, Latinè eam nescire putares: si in Romanum sonum lingua se verterat; nihil omnino peregrini-

sermo redolebat. Jam verò quod in Origine quoque illo Græcia tota miratur, in paucis non dicam mentibus, sed diebus, ita Hebrææ linguæ vicerat difficultates, ut in discendis, canendisque Psalmis cum matre contenderet. Humilitas vestium, non (ut in plerisque solet) tumentes animos arguebat; sed, cum interiori se mente dejecerat, inter ancillarum virginum cultum dominamque nihil medium, nisi quod in eo facilius dignoscebatur, quod neglectius incedebat. Vacillabant ægratione gressus, & pallentem, ac trementem faciem, vix collum tenue sustinebat, & tamen aut Prophetam, aut Evangelium semper in manibus tenebat. Lacrymis ora complentur, singultus occupat vocem, & hærentem linguam viscera commota non laxant. Cum sanctum corpusculum febrium ardor excoqueret, & semianimæ lectulum vallaret circulus propinquorum; hæc in extremo verba mandabat: Orate Dominum Jesum, ut mihi ignoscat; quia implere non potui, quod volebam. Secura esto, mi Blæsilla, confidimus, probas vera quæ dicimus numquam est sera conversio. Vox hæc primum dedicata est in Latrone: Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso. Postquam autem sarcina carnis abjecta, ad suam animam revolavit authorem, & in antiquam possessionem diù peregrinata conscendit; ex more parantur exequiæ, & nobilium ordine præeunte, aureum feretro velamen obtenditur. Videbatur mihi tunc clamare de Cælo: Non agnosco vestes; amictus iste non est meus; hic ornatus alienus est. Sed quid agimus? Matris prohibitori lacrymas, ipsi plangimus. Confiteor affectus meos, totus hic

libet fletibus scribitur. Fleuit & Jesus Lazarum; quia amabat illum. Non est optimus consolator, quem proprii vincunt gemitus, cujus visceribus emollitis, fracta in lacrymis verba desudant. Testor, mi Paula Jesum, quem Blæsilla nunc sequitur; testor sanctos Angelos, quorum consortio fruitor, eadem me dolorum perpeti tormenta quæ pateris; patrem esse spiritu, nutricium charitate, & interdum dicere: Pareat dies illa, in qua natus sum. Et, hei mihi Pater, ut quid genuisti me virum, qui dicerer discrimen omni terræ? Et illud, Justus es, Domine, verumtamen judicia loquar ad te: Quid est, quod viæ peccatorum prosperantur? Et: mei quoque penè moti sunt pedes, penè effusi sunt gressus mei. Quia zelavi in peccatoribus, pacem peccatorum videns. Et dixi: Quomodo cognovit Deus, & si est scientia in excelso? Ecce ipse peccatores, & abundantes in sæculo obtinuerunt divitias. Sed rursus illud occurrit; Si narravero sic, ecce generationem filiorum tuorum prævaricatus sum. Numquid & in meam mentem non hic sapius fluctus illiditur? Quare senes impii, sæculi divitiis perfruuntur? quare adolescentia rudis, & sine peccato pueritia, immaturo flore metitur? Quid causæ est, ut sepè bimuli, trimulique, & ubera materna lactentes à dæmonio corripiantur, repleantur lepra, morbo regio devorentur; & è contrario, impii, adulteri, homicidæ, sacrilegii, vegeti, atque securi de sua sanitate, in Deum blasphemant? Præsertim cum injustitia patris non redundet ad filium; & anima quæ peccaverit, ipsa moriatur. Aut, si manet vetus illa sententia, peccata patrum in filios oportere restitui, iniquum sit longævi

patris innumera delicta in innocentem infantiam repensare. Et dixi: Ergo sine causa justificavi cor meum, & lavi inter innocentes manus meas, & factus sum flagellatus tota die. Sed cum hæc cogitarem, statim didici cum Propheta: Et suscepi, ut cognoscerem: hic labor est in conspectu meo, donec ingrediar Sanctuarium Dei, & intelligam in novissima eorum. Judicia enim Domini, abysus multa. O profundum divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei, quàm inscrutabilia sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus! Bonus est Deus, & omnia quæ bonus facit, bona sint necesse est. Mariti orbitas irrogatur; plango quod accidit; sed quia placet Domino, æquo animo sustinebo. Unicus raptus est filius: durum quidem, sed tolerabile; quia sustulit ille qui dederat. Si cæcus fuero, amici me læctio consolabitur. Si auditum quoque surdæ aures negaverint; vacabo à vitiis: nihil aliud nisi Dominum cogitabò. Imminebit super hæc & dura pauperies, frigus, languor, & nuditas; extremam expectabo mortem, & breve putabo malum, quod finis melior subsequetur. Consideremus quid ethicus ille Psalmus sonet: Justus es Domine, & rectum judicium tuum: hoc non potest dicere, nisi, qui illi ad universa quæ patitur, magnificat Dominum: & suo merito imputans, in adversis de ejus clementia gloriatur. Exultaverunt enim filia Judæ in omnibus judiciis Domini. Si Juda confessio interpretatur, confitens autem omnis anima credentis est: necesse est, ut qui se credere dicit in Christo, in omnibus Christi judiciis gaudeat. Sanus sum, gratias refero Creatori. Languo, & in hoc Domini laudo voluntatem. Quando enim infirmor, tunc fortior sum, & vir-

tus spiritus in carnis infirmitate perficitur. Patitur & Apostolus aliquid, quod non vult, pro quo ter Dominum deprecatur. Sed dicitur ei: Sufficit tibi gratia mea, quia virtus infirmitate perficitur; & ad revelationum humiliandam superbiam, monitor quidam humanæ imbecillitatis apponitur, in similitudinem triumphantium; quibus in curru retro comes adharebat, per singulas acclamationes civium dicens: Hominem te esse memento. Cur autem durum sit, quod quandoque patiendum est? Et cur dolemus quemquam mortuum? Ad hoc enim nati sumus ut maneamus æterni? Abraham, Moyses, Isaias, Petrus, Jacobus, Joannes, Paulus electionis vas, & super omnia filius Dei moritur; & nos indignamur aliquem exire de corpore, qui ad hoc forsitan raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus? placita enim erat Deo anima ejus. Propter hoc properavit educere eam de media iniquitate, ne longo vitæ itinere, debiis oberraret anfractibus. Lugeatur mortuus, sed ille, quem gehenna suscipit, quem Tartarus devorat, in cujus penam æternus ignis æstuat: Nos, quorum exitum Angelorum turba comitatur, quibus obviam Christus occurrit, gravemur magis, si diutius in tabernaculo isto mortis habitemus. Quia quandiu hic moramur, peregrinamur à Domino. Illa illa nos cupido teneat: Hei mihi, quia peregrinatio mea prolongata est à me, habitavi cum habitantibus Cedar, multum peregrinata est anima mea: Si Cedar tenebræ sunt: & mundus iste sunt tenebræ, quia lux lucet in tenebris, & tenebræ eam non comprehenderunt: faveamus Blassillæ nostræ, quæ de tenebris migravit ad lucem, & inter fidei incipientis ardorem, consummati operis

percepit coronam. Revera, si sæculare desiderium, & (quod Deus à suis avertat) delicias vitæ hujus cogitantem, mors immatura rapuisset, plangenda erat, & omni lacrymarum fonte ploranda. Nunc verò cum propitio Christo, ante quatuor ferme menses secundo quodam modo propositi se Baptismo laverit; & ita deinceps vixerit, ut calcato mundo, semper monasterium cogitarit; non vereris, ne tibi Salvator dicat: Irascaris Paula, quia tua filia, mea facta est filia? Indignaris de iudicio meo, & rebellibus lacrymis facis injuriam possidenti? Scis enim, quid de te, quid de cæteris tuis cogitem? Cibum tibi denegas, non jejuniorum studio, sed doloris. Non amo frugalitatem istam. Jejunia ista adversarii mei sunt. Nullam animam recipio, quæ, me nolente, separatur à corpore. Tales stulta Philosophia habeat martyres, habeat Zenonem, Cleombrotum, vel Catonem. Super nullum requiescit spiritus meus, nisi super humilem, & quietum, & trementem verba mea. Hoc est, quod mihi in monasterium promittebas? quod, habitu à matronis cæteris separato, tibi quasi religiosior videbaris? Mens ista quæ plangit, sericarum vestium est. Interciperis, & emoreris, & quasi non in meas manus ventura sis, crudelem iudicem fugis. Fugerat quondam & Jonas animosus Propheta, sed in profundo maris mersus fuit. Si viventem crederes filiam, nunquam plangeret ad meliora migrasse. Hoc est, quod per Apostolum meum jusseram, ne de dormientibus in similitudinem gentium tristaremini. Erubescere, ethnicae comparatione superaris. Melior diaboli ancilla, quam mea est. Illa infidelem maritum translatum fingit in cœlum: tu mecum tuam filiam commorantem, aut non

credis, aut non vis. Sed dicis: Quomodo lugere me prohibes, cum & Jacob Joseph in sacco fleverit, congregatisque ad se omnibus propinquis, noluerit consolari, dicens: Descendam ad filium meum lugens in infernum? Et David Absalon, cooperto capite, planxerit, repetens: Fili mi Absalon, Absalon, fili mi, quis dabit, ut moriar pro te, fili mi Absalon? Moysi quoque & Aaron, cæterisque Sanctorum solemnis sit luctus exhibitus? Perfacilis ad ista responsio est. Luxisse Jacob filium, quem putabat occisum, ad quem & ipse erat ad inferos descensurus, dicens: Descendam ad filium meum lugens in infernum, quia necdum paradisi januam Christus effregerat; necdum flammeam illam rompheam, & vertiginem præsidantium Cherubim sanguis ejus extinxerat. Unde & Abraham; licet in loco refrigerii, tamen apud inferos cum Lazaro fuisse scribitur. Et David justè flevisse filium parricidam, qui alium parvulum, postquam, ut viveret impetrare non potuit, quia sciebat non peccasse, non flevit. De Moyse verò & Aaron, quod eis veteri more sit planctus exhibitus, non mirandum est, cum & in Actis Apostolorum, jam Evangelio coruscante, Stephano fecerint Jerusalem fratres planctum magnum; & utique planctus magnus, non in plangentium exanimatione (ut tu putas) sed in pompa funeris, & exequiarum frequentia intelligendus sit. Denique de Jacob Scriptura sic loquitur: Et ascendit Joseph sepelire patrem suum, & ascenderunt cum eo omnes pueri Pharaonis, & seniores domum ejus, & seniores omnis terræ Ægypti, & omnis domus Joseph, & fratres ejus. Et post paululum: Et ascenderunt cum eo quadrigæ, & equites, & facta sunt castra grandia nimis. Ac dein-

de: Et planxerunt eum planctu magno, & forti nimis. Planctus iste sollemnis non longas Ægyptiis imperat lacrymas, sed funeris monstrat ornatum. Juxta quem modum Aaron quoque, & Moyses fletos esse manifestum est. Nequeo satis scripturæ laudare mysteria, & divinum sensum in verbis licet simplicibus admirari, quid sibi velit quod Moyses plangitur, & Jesus Nave, vir sanctus sepultus refertur; & tamen fletus esse non scribitur. Nempe illud quod in Moyse, id est, in Lege veteri sub peccato Adam omnes tenebantur elogio, & apud inferos descendentes consequenter lacrymæ prosequantur secundum Apostolum, qui ait: Et regnavit mors ab Adam usque ad Moysen, etiam super eos, qui non peccarunt. In Jesu verò, id est, in Evangelio, per quem paradisi est apertus, mortem gaudia prosequuntur, fientesque hodie Judæi, & nudatis pedibus in cinere volutati, sacco incubant; ac, ne quid desit superstitioni, ex ritu vanissimo Pharisæorum, primum cibum lentis accipiunt, videlicet ostendentes quali edulio primogenita perdidissent. Sed meritò, quia in resurrectionem Domini non credentes, Antichristi præparantur adventui. Nos verò, qui Christum induimus, & facti sumus, juxta Apostolum, genus regium, & sacerdotale, non debemus super mortuos contristari. Et dixi, inquit, Moyses ad Aaron, & Eleazar, & Ithamar filios ejus, qui relicti erant: Caput vestrum non denudabitis, & vestimenta vestra non scindetis, ne moriamini, & super omnem Synagogam veniat ira. Nolite, inquit, scindere vestimenta vestra & luctum exhibere gentilem, ne moriamini. Mors nostra peccatum est. Et, quod forsitan crudele alicui videatur, sed fidei ne-

cessarium est, in eodem Levitico scribitur: quomodo Sacerdos magnus ad patrem, matrem, fratresque, vel liberos mortuos prohibeatur accedere: ne videlicet anima Dei, sacrificiis vacans, & tota in illius mysteriis occupata aliquo impediatur effectu. Nonne aliis verbis id ipsum in Evangelio præcipitur, ut non renunciet domui discipulus? ut mortuo patri uno exhibeat sepulturam? Et de Sanctis, inquit, non exiet, & non contaminabitur sanctificatio Dei ejus, quia sanctum oleum unctionis à Deo super eum est. Certè postquam credimus in Christum, & oleo unctionis ejus accepto, illum portamus in nobis, non debemus exire de templo, id est, de proposito Christiano; non foras egredi, incredulitati videlicet Gentilium commisceri; sed esse semper intrinsecus, id est, voluntati Domini ministrare. Hæc idcirco dicimus; ne ignorantia Scripturarum auctoritatem tibi præberet in luctu, & videris rationabiliter errare. Et adhuc sic locutus sum, quasi unam de turbis convenerim Christianam. Nunc verò cum sciam toti te renuntiasse mundo, & abjectis, calcatisque deliciis sæculi, orationi, jejuniis, lectioni vacare quotidianè; cum ad exemplum Abraham cupias exire de terra tua, & de cognatione tua, ut & Chaldæis, & Mesopotamia derelictus, terram repromissionis introeas; cum omnem substantiolam aut pauperibus dilargita sis, aut filiis ante mortem mundo mortua dederis: miror te ea facere quæ si facerent cæteræ, reprehensione dignæ viderentur. Redit tibi in memoriam confabulatio ejus, blanditiæ, sermo consortium, & quod his careas, pati non potes. Ignoscimus matri lacrymis, sed modum quærimus in dolore. Si parentem cogito; non reprehendo quod

plangis. Si Christianam, & Monacham; istis nominibus mater excluditur. Recens vulnus est, & tactus iste quo blandior, non tam curat, quam exasperat. Attamen quod tempore mitigandum est, cur ratione non vincitur? Nam & Noemi famem fugiens in terrâ Moab, & maritum perdidit, & filios. Et cum suorum auxilio esset destituta, Ruth alienigena ab ejus latere non recedit. Vide quanti meriti sit desertæ præstitisse solatium. Ex ejus semine Christus oritur. Respice Job quanta sustinuit, & videbis te nimium delicatam, illum erectis in Cœlum oculis, inter ruinas domus, poenas ulceris, innumeras orbitates, & ad extremum uxoris insidias, invictam tenuisse patientiam. Scio quod responsura sis, hoc illi quasi justo ad probationem evenisse. Et tu è duobus elige quod velis: aut sancta es, & probaris: aut peccatrix, & injuste quereris, minora sustinens quam mereris. Quid vetera replicem? præsentia exempla sectare. Sancta Melania, nostri temporis inter Christianos vera nobilitas, cum qua tibi Dominus, mihi que concedat in die sua habere partem, calente adhuc mariti corpusculo, & necdum humato, duos simul perdidit filios. Rem sum dicturus incredibilem, sed teste Christo non falsam. Quis illam tunc non putaret more lymphatico, sparsis crinibus, veste concissa, lacerum pectus invadere? Lacrymæ gutta non fluxit; stetit immobiles, & ad pedes advoluta Christi, quasi ipsum teneret, arripit. Expeditius, inquit, tibi servitura sum Domine, quia tanto me onere liberasti. Sed forsitan superatur in cæteris. Quinimo, qua illos mente contempserit, in unico postea filio probat; cui omni, quam habebat possessione concessa, ingruente jam hieme Je-

rosolytam navigavit. Parce, quæso tibi, parce filiæ cum Christo jam regnanti; parce saltem Eustochio tuæ, cujus parva adhuc ætas, & rudis penè infantia, te magistrante dirigitur. Sævitur nunc diabolus, & quia unam cernit de tuis liberis triumphantem, obrutum se esse condolens, quærit in remanente victoriam, quam in præeunte jam perdidit. Grandis in suos pietas, impietas in Deum est, Abraham unicum filium lætus interficit, & tu unam de pluribus quereris coronatam? Non possum sine gemitu eloqui, quod dicturus sum. Cum de media pompa funeris te exanimem referent, hoc inter se populus mussitabat: nonne illud est quod sæpius dicebamus? Dolet filiam jejuniis interfectam, quod non vel de secundo ejus matrimonio tenturit nepotes. Quousque genus detestabile Monachorum non urbe pellitur? non lapidibus obruitur? non præcipiatur in fluctus? Matronam miserabilem seduxerunt, quæ quia monacha esse noluerit, hinc probatur, quod nulla Gentilium ita suos unquam fleverit filios. Qualem putas ad istas voces Christum habuisse tristitiam? Quo modo exultare Sathahanam, qui nunct tuam animam eripere festinans, & pii tibi proponens doloris illecebram; idum ante oculos tuos filiæ semper imago versatur, cupit matrem simul necare victricis, & solitudinem sororis invadere relicte. Non ut terream loquar; sed, ut mihi testis est Dominus, quasi ante tribunal ejus assistens, in hæc te verba convenio. Detestandæ sunt istæ lacrymæ plenæ sacrilegio, incredulitate plenissimæ, quæ non habent modum, quæ busque ad viciniam mortis, accedunt. Ululas & exclamitas, & quasi quibusdam facibus accensa, quantum in te est, tui semper homicida es. Sed ad talem clemens ingreditur Jesus, & dicit: quid

ploras? Non est mortua puella, sed dormit. Irrideant circumstantes. Ista infidelitas Judæorum est. Te quoque, si ad sepulchrum filiae volueris volutari, Angelus increpabit: quid quæris viventem cum mortuis? Quod quia Maria fecerat Magdalene, postquam vocem Domini se clamantis agnovit, ad ejus provoluta pedes audit: ne tetigeris me; nec dum enim ascendi ad Patrem meum, id est; non mereris tangere resurgentem, quem mortuum existimas in sepulchro. Quas nunc existimas Blæsillam nostram pati cruces, quæ ferre tormenta, quod tibi Christum videat subiratam? Clamat tunc illa lugenti: si unquam me amasti mater, si tua ubera suxi, si, tuis instituta sum monitis, ne invidias gloriæ meæ, neque hoc agas, ut à nobis in perpetuum separemur. Putas esse me solam? Habeo pro te Mariam Matrem Domini. Multas hic video, quas ante nesciebam. O quanto melior est iste comitatus! Habeo Annam quondam in Evangelio prophetantem; & quo magis gaudeas tantorum annorum labores ego in tribus mensibus consequuta sum: unam palmam castitatis accepimus: misereris mei, quia mundum reliqui? At ego vestri sortem doleo, quos adhuc sæculi carcer includit, quos quotidie in acie præliantes, nunc ira, nunc avaritia, nunc libido, nunc variorum incentiva vitiorum pertrahunt ad ruinam. Si vis, ut mater mea sis; cura placere Christo. Non agnosco matrem meo Domino displicentem. Loquitur illa & alia multa, quæ taceo; & pro te Dominum rogat, mihique ut de ejus mente securus sim, veniam impetrat peccatorum: quod monui, quod hortatus sum, quod invidiam propinquorum, ut salva esset, excepi. Itaque dum spiritus hos artus regit, dum vitæ hujus fruimur commeatu, spondeo, pro-

mitto, polliceor, illam mea lingua resonabit, illi mei dedicabuntur labores, illi meum sudabit ingenium: nulla erit pagina, quæ non Blæsillam sonet: quocumque sermonis nostri monumenta pervenerint, illa cum meis opusculis peregrinabitur. Hanc in mente defixam legent virgines, viduæ, Monachi, Sacerdotes. Brevis vitæ spatium æterna memoria compensabit. Quæ cum Christo vivit in cælis, in hominum quoque ore victuri est. Transibit & præsens ætas, sequentur sæcula post futura; quæ sine amore, sine invidia judicabunt. Inter Paulæ Eustochii nomen media ponetur. Nunquam in meis moritura est libris, audiet me semper loquentem cum sorore, cum matre.

HIERONYMUS AD MARCELLAM,
de exitu Lææ.

Argumentum Epistolæ.

Lææ, quæ virginum Monasterio præfuerat, mortem cum Consulibus designati sub idem fere tempus defuncti morte componit: ostendens quantum inter sit inter exitum Sanctorum, & interitum eorum, quos hic mundus, ut felices adorat.

CUM hora ferme tertia hodiernæ diei septuagesimum secundum Psalmum, id est, tertii libri principium legere coepissemus, & docere cogeremur, tituli ipsius partem ad finem secundi libri, partem ad principium tertii libri pertinere; quod scilicet, defuerunt Hymni David, filii Jessè, finis esset prioris. Psalmus verò Asaph, principium sequentis; & usque

ad eum locum pervenissemus ; in quo justus loquitur dicebam , si narrabo sic , ecce generationem filiorum tuorum prævaricatus sum , quod in Latinis codicibus non ita habemus expressum : repente nobis nunciatum est , sanctissimam Leam exisse de corpore : ibique ita te palluisse conspexi , ut verè aut pauca aut nulla sit anima , quæ fracto vase testaceo , non tristes erumpat. Et tu quidem , non quod futuri incerta esses , dolebas , sed quod triste funeri obsequium non dedisses. Denique in mediis fabulis rursus didicimus , reliquias ejus jam Ostiam fuisse delatas. Quæras , quo pertineat ista replicatio ? Respondebo tibi verbis Apostoli : multum per omnem modum. Primum , quod universorum gaudiis prosequenda sit , quæ calcato diabolo , coronam jam securitatis accepit. Secundo , ut ejus vita breviter explicetur. Tertio , ut designatum Consulem de suis sæculis detrahentem , esse doceamus in tartaro. Et quidem conversationem Leæ nostræ quis possit digno allevare præconio ? Ita eam totam ad Dominum fuisse conversam , ut monasterii princeps , mater virginum fieret , post molliciem vestium , sacco membra trivisse , insomnes orationibus duxisse noctes , & comites suas plus exemplo docuisse , quam verbis. Humilitatis fuit tantæ , tamque subjectæ , ut quondam domina plurimorum , ancilla omnium putaretur , nisi quod eo Christi magis esset ancilla , dum domina hominum non putatur. Inculsa vestis , vilis cibus , neglectum caput : ita tamen ut cum omnia faceret , ostentationem fugeret singulorum , ne reciperet in præsentis sæculo mercedem suam. Nunc igitur pro brevi labore æterna beatitudine fruatur , excipitur Angelorum choris ; Abrahæ sinibus confovetur , & cum paupere quondam Lazaro , divitem puri oratum ,

& non palmatum Consulem , sed attratum , stillam digiti minoris cernit inquirere. O quanta rerum mutatio ! Ille , quem ante paucos dies dignitatum omnium culmina præcedebant , qui quasi de subjectis hostibus triumpharet , Capitolinas ascendit arces ; quem plausu quodam , & tripudio Populus Romanus excepit ; ad cujus interitum urbs universa commota est ; nunc desolatus & nudus , non in lacteo cœli palatio , ut uxor mentitur infelix , sed in sordentibus tenebris continetur. Hæc vero , quam unius cubiculi secreta vallabant , quæ pauper videbatur & tenuis , cujus vita putabatur amentia , Christum sequitur , & dicit : Quæcumque audivimus , ita & vidimus , in civitate Dei nostri , & reliqua. Quapropter moneo , & flens gemensque contestor , ut dum hujusmodi viam currimus , non duabus tunicis , id est , duplici vestiamur fide : non calceamentorum pellibus , mortuis videlicet operibus prægravemur : non divitiarum nos per ad terram premant ; non virgæ , id est , potentiæ sæculari quæramus auxilium : non pariter & Christum velimus habere , & sæculum ; sed pro brevibus & caducis æterna succedant ; & cum quotidie (secundum corpus loquor) præmoriatur , in cæteris non nos perpetuos existimemus , ut possimus esse perpetui.